СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 85. Джерзи Сіти, Н. Дж., вторник, 13. квітня. 1926. VOL. XXXIV. No. 85. Jersey City, N. J., Tuesday, April 13. 1926. THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ ЗАОХОЧУЄ ЖІНОК, ЯКІ ПІДПИРАЮТЬ ПРОГИБІЦІЮ

ВАШИНГТОН, 11. квітня. — Противники прогибіції віднесли нині велику побіду на переслуханню перед субкомітетом судового комітету сенату, який веде слідство в справі прогибіції. Вони поставили яко свідків двох визначних Канадійців, які розповіли про наслідки прогибіції в двох канадійських провінціях. Сі свідки змалювали справді застрашаючий стан здоровля населення, фізичного й умового, через прогибіцію. Сей стан остаточно й довів до відкликання прогибіції в сих провінціях.

Сей осяг противників прогибіції ще тим більше запалив прихильників до нових зусиль. Жіночі прогибіційні організації уже умовилися, що вони мають виставити 75 свідків для оборони прогибіції. На основі умови з противниками прогибіції, сі свідки прийдуть на переслухання в понеділок, а в вівторок знова будуть зізнавати свідки противників прогибіції.

Велике враження викликала похвала президента Кулиджа для жінок організацій, які попирають прогибіцію. Президент, що правда, не каже, що він є за задержанням прогибіції, але за піддержуванням її та виконуванням її, як довго вона є законом, але сю похвалу загально пояснюють як попирання прогибіції.

НЕПОРОЗУМІННЄ З МЕКСИКОМ СКІНЧИЛОСЯ МИРНО.

ВАШИНГТОН, 11. квітня. — Урядники департаменту стейту дають до зрозуміння, що непорозуміння межи американським а мексиканським урядом за права американських горожан до земельних посілостий в Мексику скінчилося вдоволяючо й мирно. Американський уряд переконався, що Американці, які будуть чутися покривдженими мексиканськими законами, будуть могти протестувати до мексиканських судів.

В Болтимор Кетолик Ревю, офіціяльнім органі римо-католицької дієцезії в Болтимор, появилася стаття римо-католицького архиєпископа Керлі, в якій автор в поірнтованім тоні нападає на президента Кулиджа за те, що він принимав на офіціяльній візиті мексиканського міністра просвіти, котрий на думку архиєпископа, хоче виховувати всю мексиканську молодь в атеїстичнім дусі (на невіруючих).

ПОЛІЦІЯ РОЗБИВАЄ СТРАЙКОВУ ДЕМОНСТРАЦІЮ ДІТИЙ.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 11. квітня. — Заповіджена страйкарами на суботу демонстрація шкільної дітвори відбулася. На демонстрацію зявилося понад 10,000 дітвори, але поліція розігнала демонстрацію, а кромі сього арештувала провідників страйку та зробила ревізію в страйковім льокалю, шукаючи, як вона каже, за радикальною літературою. До того поліція ще й відгрожується новими репресіями, якщо шкільні діти вийдуть у понеділок на шкільний страйк.

ЗУДАРЕННЄ ПОІЗДІВ.

НЮ ЙОРК, 11. квітня. — На стації зелізниці Лонг Айленд на Нострендавеню в Брукліні наїхав робітничий поїзд на пасажирський. При зударенню їх коло 50 осіб віднесло тяжчі й лекші тілесні ушкодження. Двоє з них може легко померти.

ВІДНОШЕННЯ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ ДО ПРОГИБІЦІЇ.

НЮ ЙОРК, 11. квітня. — З огляду на те, що на переслуханню перед субкомітетом сенату в справі прогибіції зайшов сумнів, як відносяться до прогибіції стейтові федерації праці, нюйорський денник Таймс віднісся до сих стейтових організацій зі запитом у сій справі. Досі газета дістала 33 відповіди, з яких виходить, що 23 стейтові федерації трейдюніонів домагається вина й пива, 1 жадає повного знесення прогибіції, 3 є за прогибіцією, а 6 розділені в своїх поглядах.

СТРАШНИЙ ВИБУХ НА КОРАБЛИ.

ПОРТ АРТУР, Тексас, 11. квітня. — На стоячім у сьому порті нафтовім кораблі Голф оф Венезуела вибух паровий котел. Вибух викинув у воздух полумінь, високу на сто стіп. Було се в ночи, і тому вибух захопив богато моряків, як вони спали в своїх каютах. Згинуло з них 25 душ. Другі вратувалися, кинувшися сейчас у воду.

БУРЛИВІ ЗБОРИ МАДЯРІВ.

НЮ ЙОРК, 11. квітня. — В місцевій галі Сентрел Опера Гавз відбулися заходом мадярської республиканської партії великі збори в справі політичних умов на Угорщині. Головним бесідником був Франц Гондор, якого вигнав з Угорщини мадярський диктатор Горті. Бесідник острими словами критикував диктатора. Мадярські комуністи пробували зробити на зборах метушню. Прийшло до бійки, після котрої кількох червонних віднесено на поліцію.

УРЯД ОСТЕРІГАЄ АМЕРИКАНСЬКІ БАНКИ ПЕРЕД ДАВАННЄМ ПОЗИЧОК РОСІЇ.

ВАШИНГТОН, 11. квітня. — Департамент стейту видав осторогу до американських банків, у котрій він не радить їм зичити російському большевицькому урядови. Уряд каже, що банкирі не повинні зичити навіть через другу державу так довго, покиб большевики не почнуть наново платити російських державних довгів.

І ЧЕРВОНОШКІРІ ІНДІЯНИ НЕ ТУБИЛЦІ, А ІМІГРАНТИ.

ВАШИНГТОН, 11. квітня. — Відомий антрополог Грдлічка, котрий дістав недавно найвисше англійське відзначення на поли науки, виступив тут публично з думкою, що американські Індіяни не жили від віків вічних в Америці, а замандрували сюди з Азії. На думку сього вченого, на височинах Тибету в середній Азії ще й досі живуть Тибетанці, по расі рідні братя червоношкірих Індіян Америки.

ПОВІТОВИЙ НАРОДНІЙ ЗІЗД В РОГАТИНІ.

Дня 13. м. м. відбувся в Рогатині Повітовий Народній Зізд. Театральна саля філії „Просвіти" щільно виповнилася представниками сіл. Були заступлені всі села судового повіту Рогатин і деякі села Бурштинщини. Між делегатами люди ріжного віку: від 25—70 літ. Приявних около 150 селян, кількох священиків та кількох світських інтелігентів. Зізд отворив шамб. Городецький. Головою Зізду вибрано славного бесідника-селянина з Пукова п. Т. Соломку. Секретарював п. А. Кавка. Реферат п. з. „Проблеми національної ідеольогії" виголосив п. М. Струтинський. Другий реферат про завдання політичної організації виголосив п. Целевич. Після оживленої дискусії вибрано головою Пов. Народного Комітету о. шамб. Городецького. Крім цього, вибрано до Пов. Народнього Комітету 2 священиків, 3 рогатинських громадян і шістьох селян.

НАГІНКА ЧЕСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ НА Д-РА І. ЦЬОКАНА.

Ужгородська поліція наказала д-рові І. Цьоканові опустити територію Чехо-Словаччини за те, що він нібито комуніст і веде большевицьку пропаганду на Закарпатті. Др. Цьокан брав чинну участь у громадянському житті Закарпаття, але права азилю не надуживав для протидержавної діяльности в Чехо-Словаччині. Напасть чеської поліції треба приписати бажанню позбутися діяльного громадянина зі Закарпаття, яке радіби Чехи бачити чимскорше своєю, счехізованою кольонією. Чеська влада старається також затіснювати свої взаємини з Польщею й мабуть тому звертає своє опікунче око на цих політичних емігрантів, які були сильніщо заагажовані в часі українсько-польської війни.

ХОР КОТКА.

Український Наддніпрянський Хор Котка виступає тепер на Волині. Давши кільканадцять концертів на корінній польській території, приїхав був і на кілька виступів у Холмщину (11. і 12. березня в Холмі, 13. і 14. в Замості). Як виходить з рецензій у польській пресі, виступи цього зразкового хору тішаться всюди величезними успіхами.

ВОНИ ТАК СТАРАЮТЬСЯ, А ЇХ НЕ ЦІНЯТЬ.

Пепесовцям (польським соціялістам) сталась якась кривда від „кресової" адміністрації на Волині. Жалуючись на це „Роботнік" розписується про свої заслуги для приєднання „кресового" населення для польської державности і справедливо обурюється, що адміністрація цього не цінить. — „ППС — пише „Роботнік" — є лучником між цією (кресовою) людністю і польською державністю, в той час, коли націоналістично-обшарницькі „жонди" викликують у неї ненависть до польської держави", — отже робота ППС. на „кресах" є „в найкращому значінню державною". — Інтересно, що це „приєднування" української людности відбувається між иншим при помочи російського часопису… — „Місцева людність — пише „Роботнік" — не має ще виразного національного обличча, русифікація зробила серед неї значні поступи", тому — ППС видає для тієї людности… російську газету, п. н. „Красное Знамя"!

СКІЛЬКІСТЬ ПИСЬМЕННИКІВ В РАДЯНСЬКОМУ СОЮЗІ.

По звідомленням московських часописів, на території Радянського Союзу є під цю пору 8.000 поетів і близько 6.000 повістярів. Всі ці письменники зазначилися в літературі будьто окремими випусками своїх творів, будьто оголошенням своїх праць на сторінках ріжних журналів, альманахів та часописів.

РЕНТИ БУВШИХ НІМЕЦЬКИХ ПАНУЮЧИХ.

З німецьких часописів довідуємося, що б. цісар Вільгельм дістає 600.000 зол. марок річної ренти (1670 нім. марок денно), вел. князь фон Мекленбург 390.000, одна княжна 495.000, друга (фон Ваймар) 100.000 марок і т. д.

КОРОНАЦІЙНИЙ КІНЬ В МУЗЕЮ.

В 1917 р. відбулася в Будапешті коронація останнього австрійського пок. цісаря Карла на короля Угорщини. Згідно з історичним звичаєм також цісар Карло виїхав на білім расовім коні з короною, мечем і в плащі св. Стефана на горбок замку в Будапешті, щоби махнути мечем на чотири сторони світа, що означало оборону Угорщини перед ворогами зі всіх сторін. Рік 1918 погребав австро-угорську монархію, цісар Карло помер — зате до минулого тижня жив у великих вигодах в будапештськім замку коронаційний кінь. Та безчинність вплинула дуже лихо на нього і він почав нидіти. Державні мужі вирішили його отруїти, а опісля випхати в такім виді, в якім находився, коли Карло вїхав на горбок. Так і сталося, і коронаційного коня за кілька день буде вже публика оглядати в угорськім національнім музею.

ЗАКАРПАТСЬКІ МОСКВОФІЛИ ПРОТЕСТУЮТЬ!

Як доносить „Возрожденіе" з 3. м. м., „Руская народная Рада" в Ужгороді також протестує проти язикового закону чехо-словацького парляменту відносно національних меншостий. Але протестують не проти того, що цей закон на Закарпатті зводить місцеву мову до дуже обмежених прав, а проти того, що власне українська мова уважається урядовою мовою, а вони хотіли би, щоб це був „русскій язик", яким вони самі не володіють і якого ніхто на Закарпатті не вживає, крім одного галицького ренегата Гагатка та свіжих емігрантів з Росії.

ОГРАБЛЕНІ ЧЕХИ.

Під таким наголовком чеські газети пишуть, що до большевиків поїхало 30 чеських комуністів, які мали поселити в Донській области. Їм дали 400 десятин запущеної землі без ліса. Кольоністи не могли побудуватись і взятися до праці, бо не мали худоби. Щоби не згинути з голоду, взялися до шевства, з якого не могли навіть вижити. Витративши свої гроші, звернулися вони до місцевих людей з просьбою о поміч, але вони замісць їм помогти почали їм на кождім кроці шкодити. Вкінці одурені кольоністи звернулися до чеського посольства і вернули домів. Тепер вони розказують несотворені річи про те, як з ними поводилися большевики, і відреклися комунізму.

ДЕСЯТЬ ВЛОМІВ ЗА ОДИН КВАРТАЛ В ОДНІЙ ГРОМАДІ.

Село Острожець мостиського повіту вбоге село. Має воно всього 600 моргів ріллі, 145 мешкальних домів з 876 особами. Мешканці його або малоземельні або безземельні нуждарі. А все таки ця біднота переживала за один тільки останній квартал аж 10 бандитських вломів і всі вони по нинішній день невисліджені. І так в місяці листопаді 1925 р. невідомі злочинці підкопались до комори Гринька Іванського і забрали послідну одежину і обув його жінки, бо сам Іванський перебуває на роботі у Франції. Тої самої ночі вломники ограбили комори Павла Макара й Івана Городечного через підкопання, забираючи все, що тільки там подибали. В Андрія Сулія вкрали 18, в Антона Смика 24, у Каськи Демик 10, у Івана Демика 8, в Андрія Романишина 6 курий. Дня 19. лютого с. р. перешкодив патрулюючий поліціянт в підкопі до комори Петра Данилова в 2-ій год. по півночі. Вломники скрилися на старому цвинтарі і стріляли до державної поліції. Тої самої ночі розбили хлів вдови Марії Стацевич і вкрали свиню вартости до 80 зол. Свиню цю вивели під ліс тутешньої властительки двора, зарізали над потічком і пішли в напрямі місточка Крукенич, яке віддалене від Остривця на 2 і пів км. На горбку між Крукеничами й Острожцем видно було слідя крови, де мабуть вломники поділились вкраденою свинею.

ЗЇЗД РОСІЙСЬКИХ МОНАРХІСТІВ РОЗБИВСЯ

ПАРИЖ, 11. квітня. — Величавий що до числа присутних зїзд російських емігрантів (старорежімців і монархістів) скінчився повною невдачею.

Зїзд не міг погодитися що до способу, як боротися далі проти большевиків в Росії. Наради виказали, що монархісти не здібні до ніякої активної боротьби.

На закінчення нарад видав ще зїзд відозву, в якій зазначує, що большевизм не вічний, бо вічною є тільки одна Росія.

Зложивши чолобитню живучій в Копенгазі цариці-вдові Марії Фйодоровній та цілому домови Романових — розїхалися делегати домів з тим, з чим і приїхали, не врадивши нічого путнього.

МУССОЛІНІ ЗАДИВИВСЯ НА КОЛИШНІХ РИМСЬКИХ ТРІУМФАТОРІВ.

ТРІПОЛІС (Африка), 11. квітня. — Як висідав Муссоліні на африканську землю, привитано його з давньої турецької башти вистрілом з 21 пушок.

Фашисти зігнали тисячі Арабів, Жидів та других синів пустині, щоби віддали честь італійському диктаторови, який вїзджав на ту землю як переможець-тріюмфатор. Подібно як тому 2000 літ вїзджав римський полководець Сціпіо Африканський, що підбив і знищив цвитучі на африканськім побережу грецькі кольонії.

Ще з корабля видав Муссоліні до чорних і білих мешканців кольонії відозву, в якій заявляє, що його подорож має на цили заманіфестувати перед цілим світом силу Італії. Ніяка сила в світі не годна спинити нашого розгону, який простягає нашу силу аж до земель горячої Африки.

НАЗНАЧЕНО РЕЧИНЕЦЬ ПЕРЕГОВОРІВ ФРАНЦІЇ З РИФАМИ.

ПАРИЖ, 11. квітня. — Урядово повідомляють, що 16. квітня зачнуться мирові переговори Франції й Еспанії з Рифами в місті Уйда.

Французи заявляють, що коли переговори не доведуть до мира, зачнеться негайно велика офензива Французів і Еспанців, до якої вони приготовляются через цілу зиму.

КАЖУТЬ, ЩО ГОТОВО ПРИЙТИ ДО МИРА З РИФАМИ.

ПАРИЖ, 9. квітня. — Французький міністер війни Павль Пенлеве заявив, що в найблизших днях відбудуться офіціяльні переговори Франції і Еспанії з Рифами що до заключення мирного договору.

Місцем для переговорів буде місто Уйда. Мимо переговорів не прийде ще тепер до завішення зброї, бо це булоби корисним тільки для скріплення сил Абд-ель-Кріма.

РІКА ТИГРИС ЗАЛЛЯЛА КОРОЛІВСЬКУ ПАЛАТУ.

БАГДАД, 9. квітня. — В горах Кардістану стопилася така маса снігу, що ріка Тигрис, яка звідтам випливає, вийшла з берегів і залляла королівські городи і саму палату.

В повени згинуло богато людий, особливо старців і дітий. Числа жертв ще не знати.

ПОЇХАВ ПІДНОСИТИ ПРЕСТІЖ ІТАЛІЇ В АФРИЦІ.

РИМ, 9. квітня. — Мимо атентату італійський диктатор Муссоліні не відложив своєї подорожі до Тріполіс в Африці. На відїзді зроблено для него величаву овацію.

А що його подорож не стрінула симпатії в других державах, вважав Муссоліні вказаним видати перед своїм відїздом стейтмент, в якім зазначив, що його подорож не має ніяких инших цилий, а тільки хоче піднести італійський престіж по кольоніях Італії.

ФРАНЦУЗИ ЖЕРТВУЮТЬ ДАЛІ.

ПАРИЖ, 9. квітня. — Зі всіх сторін Франції надходять значні добровільні жертви на збудовання залізного фонду, який має привернути Франції давну її економічну силу.

КРИТИКУЮТЬ ПОЛІТИКУ ПРЕЗИДЕНТА КУЛИДЖА.

ПАРИЖ, 9. квітня. — Французький часопис "TEMPS" виступив з острою критикою заграничної політики теперішньої адміністрації в Вашингтоні.

Кажуть, що Америка виголошує прекрасні засади про мир і солідарність, але сама вицофується від всякої відвічальности. Тому Америка може голосити про свої впливи, але їх на ділі мати не буде, коли не возьме активної участи в міжнародній европейській політиці, за яку буде почувати себе відвічальною на рівні з другими державами.

НІМЕЧЧИНА ДОМАГАЄТЬСЯ ЛЕТУНІВ В АРМІЇ.

БЕРЛІН, 9. квітня. — Міністерство заграничних справ звернулося до французького уряду з домаганням на дозвіл поставлення в своїй армії летунського корпусу. Німці кажуть, що вони не думають відновляти воздушну военну фльоту, але хочуть мати вишколених летунів.

ДО ЧОГО ДОВОДИТЬ ФАШИЗМ?

ЛОНДОН, 8. квітня. — Сюди доходять вісти з Сицилії, що там приходить по селах раз-у-раз до поважних сутичок між фашистами а опозицією. В селі Капачі мусіли противники фашизму втікати аж в гори, щоби скритися перед насильствами фашистів.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поєдинчоке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЖЕРТВОЛЮБИВІСТЬ ОБЄДНУЄ І ВИХОВУЄ

Годі казати, що американські Українці без серця, що не чуткі на людські нещастя, на голод і нужду та що не дбають про рідний край і його долю. Навпаки, треба признати, що маємо тут вироблений кадр свідомих і жертволюбивих громадян, яких вже прямо і накликувати до жертв не треба. Під тим оглядом не стоїмо гірше від других народів. Особливо, коли возьмемо під розвагу ті невідрадні відносини, з яких вийшла і в яких зросла наша еміграція ще в краю, а далі й тут в Америці.

Та мимо цего ми знова накликуємо до жертв і будемо це робити далі. І то з таких причин:

В першу чергу хочемо піддержувати в нашім громадянстві нахил до благородности, бо тільки благородна душа може бути здібною до геройської боротьби за наше національне визволення, яке знова являється для нас першим і найважнійшим завданнем.

Далі хочемо допомогти старому краєви матеріяльно, бо він такої помочі дійсно дуже потребує. Через ту поміч хочемо рівнож вдержати живійший звязок між еміграцією а рідною землею.

Але що найважнійше це те, що дорогою жертвенности хочемо обєднати наше розбите громадянство і довести його, коли не до фактичної то хоч душевної злуки. Бо жертвенність обертається коло певного ідеалу: загальнолюдського і національного.

В Америці збираємо головно на загально народні цілі. Обєднанне, яке веде допомогову акцію не збирає жертв на вузко-партійні, політичні цілі, не підпирає грошево ніякої політичної партії, а веде дійсну національно-гуманітарну акцію. Що до цего нема ніякого сумніву, бо вистарчить поглянути на оголошувані Обєднанням розділи жертв, щоби переконатися про правду.

Обєднанне, хоч по суті своїй є організацією політично-репрезентаційною, займається головно гуманітарною акцією, бо вірить, що цею дорогою ще найскорше доведе цілу нашу еміграцію до повного обєднання. А такого обєднання нам треба, коли не хочемо ще самі дожити того часу, коли й слід пропаде по українській еміграції.

Кожда людина, коли вона є дійсною людиною, любить свій нарід, а коли той нарід в потребі, боронить його до тої міри, що і кров за нього проливає і життє своє віддає. Таке буває тоді, коли нація бореться з своїми ворогами з оружем в руках. Тоді людина складає свому народови жертву крови. Але і в спокійних часах повинен чоловік жертвувати. Він повинен їх складати далі, тільки не як кровні жертви, але як жертви майна.

До того не треба забувати, що ті два роди жертв тісно звязані з собою. Хто не відчуває потреби зложити для своєї нації грошевої допомоги, той ніколи не буде в силі пролляти крови за свій нарід. Хто думає инакше, цей думає помилково. Говорити про боротьбу, а відказуватися від лепти, це те саме, що проповідувати свідомо фарисейство і брехню. Бо той, що втікає з галі, коли зачинається колекта на народну ціль, буде ще скорше втікати з фронту, коли то треба буде на ворога наступати і коли будуть свистати кулі та греміти гармати. Небезпека, яка спільно всім заглядає в очі на фронті, єднає всіх боєвиків в одну громаду, в один боєвий фронт. Спільна жертва крови, яку вони готові кождої хвилі принести, обєднує їх всіх в одну громаду без огляду на їх клясові чи партійні ріжниці.

Таке буває на фронті в час війни. А чи не можна того осягнути підчас спокою? Чи не можна тепер обєднати в одну громаду тих, що готові складати на край свої лепти так як обєднує боєвиків жертва крови на фронті.

Коли жертвенність може сформувати один боєвий ряд підчас війни то чомби не могла вона цего осягнути підчас мира.

Відома річ, що Жиди поділені на ріжні табори, які себе взаїмно поборюють. Та під оглядом жертвенности один в них фронт. Тому не диво, що збирають тут в Америці рік річно грубі міліони, а їх буджет на 1926 р. виносить $8,531.621. Жидівська федерація певна себе, що збере ту суму, або й більше. А чи не могло би збирати таких жертв наше Обєднанне.

Обєднанне вибрало правильний шлях, коли намагається гоїти старі рани і виминає всего, що шкодить обєднанню всіх активних сил української еміграції в Америці. Добро воно робить, коли апелює головно до нашої жертвенности і старається поставити і виховати в Америці такий ряд боєвиків, які будуть готові в спокою складати на свій край грошеві жертви, а в часі війни жертву крови.

Таке Обєднанне не тільки обєднує, але й виховує нашу суспільність.

СТАРИМИ ШЛЯХАМИ

Настали часи в совдепії, коли на місце зруйнованих фабрик та заводів треба будувати нові. Треба ратувати із старої промисловости, що вдається врятувати, та будувати цілком нове, бо того вимогає відродження і розвиток життя.

В „доброє староє время", коли в бувшій Росії, як і тепер все „від Фіна до Молдованина" мовчало, Московщина висмоктувала Україну як кольонію. Тоді поза Україною утворювалися штучні промислові райони, в яких з українських сирівців, для українського ж ринку, вироблялися ріжні фабрикати. Будувалися порти на Балтийському морі, як Рига, Лібава, Віндава, Ревель, через які вивозились за кордон українські сирівці та фабрикати, зроблені в Московщині з українських сирівців. Залізниці будували лише в інтересах Московщини, а не України. Установлювали на них такі тарифи (оплата за перевіз вантажу), що, наприклад, продукти сільського господарства України було дешевше везти до Лібави за 2,000 верств ніж до Одеси, чи іншого українського порту, за 200 верств. 80% усіх цукроварень бувшої Росії були на Україні, але рафінерій було тут лише 10%.

Будували елевийтори, аби населення зсипало туди свій хліб, а не продавало гуртівникам дешево, але сі елетейтори будували не на Україні, звідки хліб вивозився, а поза Україною, де населення прикуповувало собі хліб. Так було в усіх областях народного господарства.

Витрачали гроші на будову залізниць, портів, елевейторів, ріжних заводів, то що, а гроші ті в більшій частині брали з українського населення, але йому не тільки вже більше не повертали, але навпаки населення наше, до загубленого свого капіталу, ще мусіло увесь час доплачувати. Доплата та складалась з того, що наші сирівці за дешеву ціну вивозили на Московщину, де їх обробляли, причому заробляло московське населеннє. На Україну повертали вже фабрикати, але наше населення, купуючи їх, платило: перевіз у два боки, заробітну платню московським робітникам та заробітки ріжних посередників, капіталу і т. д.

Виходило так, що фабрикати, зроблені з українських сирівців, коштували на Україні дорожче, як привезені із закордону. Таким чином, коштом українського населення збогачувалася Московщина.

Крім того великим злом було й те, що через слабий і повільний розвій промисловости на Україні надвишка українського сільського населення мусіла еміґрувати поза межі України. Те населення було навіки страчене для нашої країни. Навіть не можна собі вповні уявити, яку величезну матеріяльну шкоду мало українське населення від російської централістичної економічної політики в часи царату.

Нарешті прийшла велика революція і вся московська демократія, соціялістична і несоціялістична, за короткий час свого панування неменче ясно виявила свої тенденції іти слідами старого, царського „русоцентризму", так в політиці, як і в народній господарці.

За нею прийшла „найдемократичнійша", „найсоціялістичнійша" влада большевиків, яка поки руйнувала, то все „децентралізувала". Та „децентралізація" у большевиків була спрямована до найбільшого зруйнования всього того, що було поза центром (поза Московщиною). Наслідком цього діявольського пляну й стало те, що на „окраїнах" найбільше все зруйноване, а в Московщині збережено. Плян сеї „децентралізації" мав ту засаду, що економічно зруйновані „окраїни" будуть більше залежні від центру, а тому і міцнійше з ним звязані. Руйнування нарешті скінчилося. Дійшли до того, що й сліпі побачили, що треба переходити до відбудови життя.

Тут прийшов і кінець „децентралізації", а почалася доба уже централізації. Сейчас обмежено всякі адміністративні й економічні права „окраїн" (політичних прав в комунодержавній імперії ніхто не має). Се обмеження дійшло до того, що „Самостійна Радянська Україна" перемінилася в одну із „областей" нової „єдиної і неділимої" СССР.

Покінчивши з грою в „самостійність", в „союз" та в „автономію", большевики взялися за економічну централізацію. Централізація дійшла до того, що вже і „Валаамова ослиця" заговорила. Сам комуністичний ґенерал-ґубернатор „Украінской області" Г. Петровський у харківських „Вістях" виступив із „всеподданнейшей" критикою „пляна розгортання промисловости".

„Як що зі згаданої проґрами (26 нових заводів), — „пише Петровський, — „ні одного заводу сільсько-господарських знарядь не буде збудовано на Україні, то це ще можна пояснити тим, що у нас є заводи, які працюють здебільшого і на союзний ринок".

Дуже слабе і неправдиве „пояснення". Ще до війни, та й по війні до большевії, на Україну ввозили із закордону сільсько - господарські машини, знаряддя (головно коси). В часи української влади проєктовано будову кооперативних заводів для виробу сільсько-господарських машин і орудій, бо ті заводи, що вже були на Україні ні довіз із закордону не могли ніяк удоволити попиту на ці машини та наряддя. Коли нині щонебудь з виробів сих заводів сільсько-господарських машин вивозиться за границю, то це не тому, що ті машини зайві на Україні, а тому, що український хлібороб так збіднів, що не може купити потрібних йому машин, а мусить переходити до прадідівських способів оброблення землі, — до тих способів, що знищують урожайність хлібів на його землях.

Далі Петровський наївно, або лицемірно для наївних, „пише: „Але будування інструментального заводу, машино-будівельного, ваґоно-будівельного особливо — велико-вантажних ваґонів не в центрі металурґійного виробництва, пояснити ніяк не можна". Ми вже пояснили досить, які причини приводять централістичний московський уряд до будовання заводів поза межами України.

Даремно Петровський своєму начальству із Москви хоче доказати, що „По-перше, для цих заводів потрібна буде велика маса металю, базою ж металю є металюрґійні райони — Сталіно, Катеринослав, Артемівськ, Луганск та Маріуполь. По- друге, тут, у центрі металурґії виробляються кращої якости вироби і виварюється краща сталь". Це все дуже добре знають і без Петровського ті, що складали плян „розгортання промисловости" і напевно шкодують лише того, що не можна перетягнути з України на Московщину просто всіх природних богацтв.

Крокодилячі сльози Петровського, сього сіямського близнюка московських „заправіл", се звичайне большевицьке лицемірство. Хоча всі виводи Петровського про справедливість будування заводів на Україні, є слушні, та все таки його фарисейство виходить ясно з наклепу Петровського на українського пролетара, який він пускає отсими словами: „Може певною причиною в цьому відношенню є скарги металопромисловців на великі прогули в заводах, що перебувають на Україні. Тут уже наші пролетарі можливо й винні в тім, що симпатії наших орґанізацій та хазяйственників відвернулися від піздня".

Причина зовсім не в пролетарах, а в тому, що диктатори над пролетаріятом далі вперто ведуть ту саму московську політику, яку вела в свої часи найчорнійша русоцентрична реакція...

БОРИС ГРІНЧЕНКО.

ЗЕМЛЯКАМ,

що збіраються раз на рік на Шевченкові роковини, співати гимн: „Ще не вмерла Україна".

**Ще не вмерла Україна,
Але може вмерти:
Ви самі її, ледачі,
Ведете до смерти!**

**Не хваліться, що живе ще
Наша воля й слава:
Зрада їх давно здоптала,
Продала, лукава.**

**Ваші предки торгували
Людськими правами,
Їх продавши, породили
Вас на світ рабами.**

**Не пишайтесяж у співах
Ви козацьким родом:
Ви раби, хоча й пани ви
Над своїм народом.**

**Україна вам не мати;
Є в вас инша пані,
Зрадних прадідів нікчемних
Правнуки погані!**

**Тільки той достойний щастя,
Хто боровсь за його;
Виж давно покірні слуги
Ледарства гидкого.**

**Виж давно не люде—трупи
Без життя і сили,
Ваше місце — кладовище,
Яма та могили.**

**Як живі покинуть мертвих,
Щоб живими стати,
„Ще не вмерла Україна"
Будемо співати.**

**Як живі покинуть мертвих,
Прийде та година,
Що ділами, не словами
Оживе Вкраїна.**

ЯК НІМЕЦЬКІ ПОСЛИ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ ПРОМОВЛЯЮТЬ ДО СВОЇХ ВИБОРЦІВ.

На засіданні чеського парляменту з 11. м. м. міністер внутрішних справ др. Носек, відповідаючи німецькій опозиції і комуністам на їх кампанію проти виданих недавно чеських язикових законів, спинився ближче на аґітації німецьких національних послів проти держави внутрі самої держави. Тому, що деякі подані ним вискази німецьких послів не лишені інтересу і для нашої читаючої публики, наведемо дещо з них у нашім органі.

Так німецький посол Радда заявив на зборах у Штенберґу 12. вересня 1922: „Коли наші змагання до повної самоуправи не здійсняться, ця держава завалиться. Ми, Німці, бажаємо, щоб це сталося. Чим скорше, тим ліпше". Посол Фішер сказав при відслоненні намятника поляглим у містечку Тісса 20. липня 1924: „Ця держава зрабувала нам свободу, культуру і право. Вона зробила нас рабами". Посол Ленерт говорив на вічу 28. квітня 1923: „Версайський мир є божевіллям. Це найбільший злочин, який колинебудь мав місце і тому мирові завдячує ця держава своє істнування. Яко лікар скажу вам тепер про тих мужів, котрі зробили цей мир. Це є Вилсон, Лойд Джордж і Клемансо. Всі вони хорі люди. Вилсон був паралітиком, Лойд Джордж є також хорою людиною, а Клемансо є садистом". Посол Лоджман виголосив на вічу в Тепліц-Шенау дня 28-го червня 1922 промову, в якій сказав: „Національна рівноправність і національне співжиття не дадуться ніяк упхати в чеський череп". А 10. березня с. р. ґен. Йокль назвав у чеськім сенаті конституційну грамоту чеської держави — онучкою, а навіть „кльозетним папером..."

Можнаб навести з промови міністра ще більше цікавих цитатів із заяв і промов німецьких послів, одначе думаємо що вистане і тих, що ми їх подали. Зазначуємо, що нікого з них не потягнено за те до ніякої відвічальности. Якже инакше під тим оглядом у Польщі, де навіть послам звязано руки, бо за саму критику відносин їх потягають перед суд, як на це вказує хочби судовий процес проти українських послів!

З ОГЛЯДУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТНІ В АМЕРИЦІ.

Вашинґтонський Департмент Праці оголошує початкові результати огляду заробітної платні в різних індустріях Америки. Огляд поки що торкається заробітків звичайних (некваліфікованих) робітників, шахтярів в копальнях „мягкого" (смолистого) вугілля і моряків в американськім торговельнім флоті.

Що до перших, звичайних, нефахових робітників, то огляд обіймає тільки їх початкову платню, в перший час найму у таких індустріях, які наймають більшу кількість таких робітників. Пересічна платня для таких робітників була на 1-го січня 1926 року 40 центів за годину, та в різних індустріях і в різних частинах краю вона була різна, хитаючись поміж 15 центами найнижчої платні і 62 центами найвищої. Найвищу платню плачено таким нефаховим робітникам в рафінеріях нафти, а саме пересічно по 49 центів, та на заході вона доходила до 62 центів. Далі в автомобільній індустрії (46 центів), в шкіряній (40 центів), в паперовій (40 центів), в сталівнях і фабриках машин (36 центів). Найменше заробляли некваліфіковані лісові робітники (в тартаках), пересічно по 30 центів, та в деяких випадках не більш як 15 центів на годину.

В 1924 році американські шахтярі в копальнях мягкого (бурого, смолистого вугля) заробляли від 49 центів (на півдні: в Алабамі, Тенесі) до $1.09 на годину (в Илинойс). На день пересічний заробіток був від $3.85 на півдні до $8.76 в Илинойс. Одначе, як відомо, майнери мало коли працюють постійно. Пересічно було 198 робочих днів на рік і пересічний заробіток майнера буває $1.30.

В січні 1925 року на американських кораблях (торговельних і приватних) одержували пересічно по $275 на місяцях, боцмани від $176 до $192, звичайні моряки від $44 до $47 з усім удержанням, палячі від $62 до $65.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

Міннеаполіс, Мінн. Присутній. Допись за довга. Треба писати коротко і про те, що цікаво знати цілому загалови.

Трентон, Н. Дж. Павло Стадник. Пришліть новий виказ.

Филаделфія, Па. С. Л. Анонімні письма кидаємо до коша. Дуже жалуємо, що таке сталося з Вашою дописею. Колиб Ви були попри допись виявили редакції своє імя, вона була-би взяла допись під розвагу.

Централія, Па. Правда. Для загалу більше булоби цікаво знати, яка йде народна робота в Вашій громаді, як те, що там пянствують. Нема що простувати.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

ШКІЛ НАМ ТРЕБА, АЛЕ И НА НАРОДНІ ДОМИ НЕ ТРЕБА МАХНУТИ РУКОЮ.

В дописі з Шікаґо під титулом „Народні доми чи школи" шановний дописуватель „Свободи" підніс, що нам треба тільки школи, а народних домів не треба.

А я думаю, що так справи ставити не можна. Бо от в самім місті в Шікаґо маємо на заході яких 150 українських родин, які відтяті від других Українців і мусять створити свій власний, льокальний осередок, щоби держати своїх людий при купі. Таким осередком може бути тільки народний дім, в якім буде школа, а який заразом згуртує коло себе все місцеве українське життя. Наш „Укр. Амер. Горожанський Клюб" в Елмвуд Парк хоче якраз такий дім побудувати. Думаю, що це буде річ хосенна, бо народний дім школі не противний. Навпаки він її ще допоможе.

П. Підлісний.

Шікаґо, Ілл.

КЛЮБ ЧИ ПРОПІНАЦІЯ.

Добре робить наш нарід, коли горнеться до своїх орґанізацій. З того боку треба тішитися, коли повстають в нас Ситизенські Клюби, які гуртують місцевих Українців.

Та при тім хочу звернути увагу на ту обставину, що ті клюби стають тепер дуже часто осередком зіпсуття. Там тільки по цілих ночах пють і в карти грають. Бідні жінки нераз витягають своїх пяних чоловіків з клюбів аж над раном, так, що клюб подобає більше на корчму.

Я не є за тим, щоби робити з клюбу якесь святе місце, а уважаю його місцем відповідним для товариської розривки. Але ніколи таким, де люди пропивали би чи програвалиб свій зароблений гріш, забуваючи на жінку і діти в хаті.

Клюбовець.

Централія, Па.

Матвій Костишин.

ВЕСНА ВСМІХАЄСЬ.

Усміхаєсь весна красна,
Мов на небі зірка ясна,
Рай віщує золотий.
Гай вбереся в буйні квіти,
З сну розбудить пестрі цвіти,
Пташки вернуться з вірей.

Причепуриться діброва,
Мов красуня чорноброва,
Збіраючись на базар.
Вітрець теплий знов подише,
Всю природу заколише,
Приголубить Божу твар.

Ожиє все із весною,
Вівчар рушить з чередою,
Сопілочка відізвесь...
А калина край потока,
Мов дівчина карока,
В раннім зеркалі всміхнесь.

І обмочить довгу косу
У небесну чисту росу,
Роси каплі заблищуть,
До схід сонця мов брилянти,
Цінні перли-діяманти,
Свою красу відібють.

Сонце висше підіймеся,
Рай запалить усміхнеся,
Що в природі узрить пир...
Коли гляне на Вкраїну
В нещасливую годину
Зустріне закутий мир.

Що не має волі тої,
Ані весни золотої,
Чужі орють ним лани.
Гляне сонце... Задумаєсь,
За хмароньку знов сховаєсь,
Що кров точуть з нас пани.

Джемейка, 31/1/1926.

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕБЕЧОВА, ПОВІТ СОКАЛЬ.

Комітет запомоговий в Себечеві, повіт Сокаль звертаеться отсим до своїх родимців в Америці з просьбою слідуючого змісту: Дня 5. X. 1925. страшна пожежа знищила в Себечеві половину села. При сильнім вітрі 33 господарства обернулося в попіл і руїну, а 195 людий лишилося без даху над головою, без хліба, без одежі і без паші для худоби. Їх гірка доля ще збільшилась в наслідок строгої зими, і хотяй комітет запомоговий докладае всіх старань, щоби злагодити їх нужду придбаннем хліба і одежі, однак при так великім числі погорільців акція допомоги не є в силі зарадити їх нещастю і облекшити їх терпінне. До вас проте звертаємося земляки і родимці наші і просимо о поратунок. Пригадайте собі за тих бідаків, котрі в вітчині нуждаються в найконечнійших потребах, а у кого в грудях бе українське серце, хто розумие, що значить брак даху над головою і недостаток хліба, той не пожалує лепти для нещасливих жертв огню.

За Комітет:

о. С. Гарасовський, гр.-кат. пар.
Михайло Гарахор, нач. гром.;
Гриць Бриль, провізор церков.

ДОПИСІ.

НЮАРК. Н. ДЖ.

Поміч Американських Українців на будову дому читальні Прасвіта в Дрогичівці пов. Заліщики.

„Комітет ювилейний читальні „Просвіти" в Дрогичівці дякує українським землякам з Дрогичівки і другим замешкалим в Злучених Державах, що надіслали на руки М. Іванського, $110 яко жертву на будову Укр. Нар. Дому в Дрогичівці.

Жертви зложили слідуючі: М. Війтишин, Ант. Іванський, Анд. Іванський, В. Черніцький, по $10; Ів. Війтишин $5; Ілько Кравчук $3; І. Приймак $2. Разом $50.00. Попередно було пророшено з Томастон $62.00. Оплата і розходи $2, вислано $110.00.

З огляду на те, що з сею весною зачинаеь будова вище згаданого дому, Комітет ювилейний просить всіх земляків заліщицького повіту, котрі ще нічого на цю ціль не жертвували, о ласкаві жертви.

Жертви проситься надсилати до Дрогичівки або до Комітету несення матеріяльної помочі просвітній акції для Дрогичівки в Злучених Державах на руки Михайла Війтишина, 5 Belmont Ave., Newark, N. J."

За Комітет несення матеріяльної помочі просвітній акції в Нюарку, Н. Дж.:

Мих. Війтишин.
Петро Кісілюк.

ВУДЛОН, ПА.

Враженнє з концерту.

Дня 6. марта с. р. українська громада, а іменно члени недавно заснованого Укр. Аматорського Кружка в Вудлон, Па. давали свій перший концерт в памтя 65 роковин смерти Тараса Шевченка. Проводив концертом дяко-учитель Теодор Мотичак. Прочитавши в часописи „Свобода" оголошену богату програму подумав я собі: піду і я, тай подивлюся на той концерт, бо ще як Вудлон засновани то такого концерту не було. Коли прибув я на галю, крісла вже були заняті так що я мусів цілий час стояти. Коли минула осьма година піднеслась куртина. На сцені побачив я гарно прибраний у вінці і квіти гріб Т. Шевченка, на котрім виднів образ Тараса, також гарно прибраний.

Серце мое зрадїло коли побачив на сцені, українські синьо-жовті і американські прапори, котрі держало шістнацять гарно прибраних в козацькі строї хлопців, учеників парохіяльної школи. По відспіванню гимнів виступив тов. Ю. Манастирський і виголосив гарну промову в котрій виложив слухачам життя Тараса Шевченка, та взивав Українців до єдности та спільної праці, бо тільки в єдности сила. По тім відспівав хор Заповіт Тараса. З козацьких грудий загреміло: „Поховайте, та вставайте кайдани порвіте". Аж мороз пішов по тілі. Як на перший раз, то хор випав гарно, тільки що бракувало більше басів. Також дуже добре випали пісні: Ванька, Улиця, Куделиці. Ой, ти дівчино, Ой летіла, Реве та стогне, і Май контрі.

Дуже гарно відспівала Ю. Корнецька, учениця II кляси сольо за скрипкою: Не щебече соловейко. Так само гарно випав терцет: Ой полола, котрий відспівав тов. Шиян, П. Подоляк і П. Ляхович. На скрипці грав А. Корнецький дуже добре. Деклямацію в память 65 роковин смерти Тараса Шевченка віддеклямувала тов. Анна Шпук дуже добре. Вона зложила також гарний вінок на могилу Шевченка. Рівнож добре деклямувала учениця III. кляси К. Шмандрак яка чарувала всіх слухачів, котрі нагородили її грімкими оплесками. Николай Шпук своїми деклямаціями зверненими проти Поляків, смішив публику. Всі деклямації і співи випали добре, а було їх стільки, що годі тут їх вичисляти. Завважав я, що ті діточки котрі вийшли на сцену зі своїм учителем, були утішні і веселі і гарно співали. А вже найбільше мене здивували січові вправи, котрі виконало шіснайцять хлопців, всі в народних строях. Дивувало мене, що дитина потрафить виконати січову команду. Не така чудо я був би дивився і цілу ніч. Малих козаків і учителя нагороджувала публика оплесками за кождим виступом.

Честь вам громадяне, що так щиро працюете. Учителеви належиться рівнож похвала, що вщіплює в школярах любов до рідної мови і пісні.

Таксамо щира подяка належиться членам Аматорського Кружка, котрі не жалували часу й труду до звеличання нашого незабутного кобзаря Тараса Шевченка. Рад би я ще тільки одного дожити, а то, щоби Українці з Вудлону відбували свої концерти і вистави в своїй власній хаті, в своїм українськім народнім домі.

Свій.

ПЕТЕРЗОН, Н. ДЖ.

Різдвяна коляда.

На поклик нашого старого краю о поміч на Рідну Школу, наша хоч не велика, але свідома громада Українців, котрі належать до У. Н. Союза, зложила слідуючий різдвяний дар: З каси товариства ім. Шевченка $25.00, а добровільні жертви членів такі: по $1: Іван Гема, Стефан Сасовський, Михайло Сасс, Юрко Луб, Гнат Ничка, Теодор Гайда, Василь Дига, Іван Верхоляк; по $2: Олекса Мицан, Дмитро Редчук; по $1: Василь Григорчак, Гарасим Левуш, Василь Матвіяс, Павло Похмурський, Пилип Пачковський, Василь Маслянник, Евстахій Дроздов, Онуфрей Зарубінський, Михайло Ющишин, Евстахій Кавецький, Сергій Винярський, Іван Гема. Дальше дрібними датками зложили $1.50. Разом зложено $50.50. З того вислано до Обеднання суму $50.00, а решту вжито на кошт пересилки. Всім жертводавцям сердечно дякуємо, а товариству бажаємо як найліпшого успіху і розвитку. Стара пословиця каже: Хто другому помагає, тому Бог помагає. Хто дає той все більше має, а хто нікому не дає, той сам ніколи нічого не має.

Кромі того члени тов. Шевченка зложили ще $5.50 як допомогу студентови Українцеви Йосифови Ірзі, що походить з Вунсакет, Р. Ай. а ходить на університет в Олбані.

Дмитро Редчук, пред.

ДЕРБИ, КОНН.

На отриманий лист від Комітету Захисту Сирітського в Станиславові постановив я зібрати хоч малу лепту і вислати на місце призначення до Станиславова, для наших бідних сиріт.

Жертвували отсі: Т-во Запорожська Січ, від. 23. У. Н. Союза $5.00, Теодор Захаревич, $5.00; по $1: зложили: о. Александер Ротко, Александер Мерещак, Александер Маркевич, Антін Лемешка, Андрій Лемешка і Яків Сойка; по 50 цнт.: Василь Калина, Василь Шуран, Роман Гвоздевич, Андрій Пастух, Павло Петровський, Сем Стейман (Жид), Франко Коваль, Яків Вебер, Алфред Кланко, Іван Бинковський, Іван Жук і Семко Морянка; дрібними датками $4.25. Разом зібрано $26.25. Кошти посилки виносили $1.25, а $25 вислано до Станиславова.

Теодор Захаревич.

ЯК ТО КРАСНО.

(З нагоди заложення нового відділу У. Н. Союза).

Як то красно просвічує,
Ясний місяць в темну ніч,
Заложили ми Товариство,
Зване „Запорожська Січ".

Та ще краще просвічує,
Ясне сонце в білий день,
Ану милі Товариші,
Станьмо в ряди як оден.

Чи не красно серед ночи,
Рясні зорі миготять,
Старайможся приєднати,
І українських дівчат.

Жиймо в згоді товариші,
Згода дуже славна річ,
Як найбільше приєднуймо,
Нових членів в нашу Січ.

Катерина Дембрович.
Манчестер, Н. Й.

БЕЛЬГІЯ ОБМЕЖУЄ СВОЮ АРМІЮ І ЧАС СЛУЖБИ.

Бельгійський парламент розвязав 37 полків, а кромі того постановив, що військова служба в Бельгії триватиме 10 місяців. Проти того протестували бувші вояки та деякі офіцири, одначе поступово-соціялістична більшість парламенту перевела цю ухвалу.

Р. Л. СТІВЕНСОН.

ОСТРОВ СКАРБІВ.

ЧАСТЬ ШЕСТА.

(33)

(Продовження)

— А я ще щось знаю про мого — відізвався старий моряк з лицем такої краски як магагонове дерево — він називався Морган — той сам, що я його застав був у господі коло довгої греблі в Бристоли — він також той, що пізнав вуя „чорного пса".

— Таки так, до чорта! — додав корабельний кухар — то той сам хлопчище, що Билови Бонесови відібрав карту. Джим Гакинс був для нас від самого початку аж до кінця нещастем!

— То убити його! — сказав Морґан і закляв.

Та й схопився і замахнувся ножем так жваво, якби був молодцем, що йому двайцять літ.

— Вступися! — крикнув Силвер. — А ти хто, Томе Морґан? Не вжеж ти гадаєш, що ти тут капітаном? То ти дуже перечислився! Лиш не вступися, то підеш туди, куди пішов перед тобою неодин добрий чоловік за послідних трийцять літ — деякі на реї, деякі стрімголов з корабля, а всі рибам на жир. Ще не було такого, що поставився до мене, а відтак остав між живими. Вір мені, Томе Морґан.

Морґан уступився, але на другому кінці хтось замуркотів охриплим голосом.

— Том правду каже — відізвався котрийсь.

Я давав себе довго за ніс водити — додав якийсь другий, — нехай повисну, коли ще дам себе вам і дальше за ніс водити, Джеку Силвере.

— Чи може хтось з вас, панове, має охоту правуватися зі мною? — гукнув Силвер і нахилився, все ще сидячи з люлькою в руці на бочці похилений трохи наперед. Кажіть чого хочете. Ви чей не поглухли? Коли когось бере охота, то дістане. Чи я ті довгі роки на те жив, щоби якийсь собака зневажав мене перед вами таки на голос? Ви преці знаєте самі раду, бо ви преці всі лицарі щастя. Добре, я готов до борби. Хто має відвагу нехай бере шаблю, а я мимо моєї кулі побачу його кров, заким ще викурю отсю люльку.

Ані один не рушився, ані один не відповів.

— Оттака то ваша поведінка! — додав він і взяв знову люльку в зуби. — Тож то бо ви й дійсно дібралися; що правда, не умієте, але може розумієте по анґлійськи. Я тут капітаном, бо ви мене ним вибрали. Я тут капітаном, бо я із вас всіх найліпший. Коли не хочете битися зі мною, як те є обовязком лицарів щастя, ну, то до чорта! Мусите слухати, то вам кажу! Мені отсей молодець сподобався, я ще ліпшого від нього не видів. З нього ліпший чоловік, як кількох вас щурів у отсій хаті разом до купи. І длятого кажу вам: хотівби я того побачити, що зважився піднести руку на нього — більше не скажу нічого, на те можете спуститися.

По сих словах настала довга мовчанка. Серце товклося мені в грудях мов клевцем, але й нова заблисла мені надія. Силвер заложивши руки і з люлькою в кутку уст приперся до стіни та сидів так тихенько, якби в церкві. Очима водив неспокійно довкола і ані на хвильку не зводив їх зі своїх товаришів. Вони знов із свойого боку злізлися поволі в найдальший кутик хати та заєдно щось шептали і муркотіли так, мов би то там журчала вода в якомусь потоці. Один по другому споглядали в сторону як до нас, при чому червоняве світло оскипка освічувало на хвильку їх рознервовані лиця. Але не на мене споглядали, лиш на свойого капітана.

— Маєте, видко, щось богато сказати — відізвався Силвер і сплюнув на вітер. — Та не радьте довго і кажіть, що маєте сказати, а ні, то ідіть спати.

— Вибачте, пане, — відповів на те один з тих людців — ви собі досить легковажите наші постанови, але все-таки може ще яку шануєте. Отсі люди тут невдоволені, отсі люди не хотять, щоби їм ріжном грозити, отсі люди мають свої права так само як і другі — а я позволю собі те сказати — що і ваші власні постанови дають нам право порадитися з собою. Прошу, вибачте мені, коли я ще в сій хвилі уважаю вас капітаном, але я жадаю свойого права та іду на двір на раду.

Той хлопчисько, високий, але тонкий і жовтий з лиця, котрому було може трийцять і пять літ, і не конче виглядав на такого, котрому би можна вірити, скробнувши ногами з незвичайним поклоном, пустився до дверий і вийшов на двір. Другі за його приміром вийшли і собі, а кождий так само, переходячи попри капітана, поклонився і скробнув ногами та оправдувався. — Постанови те позваляють — сказав один. Рада моряків — сказав Морґан. Так виходили вони, сказавши се або те, або й нічого, аж вийшли всі і лишили Силвера та мене самих при світлі оскипка.

В тій же хвилі виймив корабельний кухар свою люльку з рота.

— Глядиж тепер добре, Джиме Гакинсе — шепнув він до мене так тихо, що лиш я міг те зрозуміти — тобі тепер до смерти вже недалеко, близше навіть як на пів корабельної клепки, а що ще гірше, що готові взяти тебе на тортури. Та й мене хотять скинути з капітана. Але спустися на мене, я держу з тобою, що би й не було. Я того не хотів, доки ти не промовив. Мене вже бралася розпука, що страчу весь скарб, а до того ще й повисну на шибениці. Але я побачив, що з тебе лепський молодець, та й подумав собі: Ти, Джеку, держи з Гакинсом, а Гакинс буде з тобою держати. Ти його послідня карта, а він так само твоя послідня, Джеку! Підопрім плечима один другого. Ти виратуеш собі свідка, а він уратує тобі горло.

Мені якби якось стало трохи яснійше в голові.

— Ви гадаєте, що вже все пропало? — спитав я.

— Таки так гадаю, до біса! — відповів він. — Пропав корабель, то й горло пропало — то таки наслідки того. Коли я подивився на пристань і не побачив там скунера, Джиме Гакинсе, — то я, хоч і яка уперта моя натура, уважав справу програною. А щодо тих, що там на дворі радять, то вони самі дураки і боягузи. Я тебе не дам, як би вони тебе хотіли убити. Але Джиме, рука руку миє — ти не даси довгому Джекови повиснути на шибениці.

Мені було вже зовсім попуталося в голові; я не мав надії, що зможу те зробити, чого він від мене хотів — той старий буканір і проводир в цілій ворохобні.

— Буду робити, що зможу — сказав я йому.

— Згода! — сказав на те довгий Джек. — Коли додержите слова і постоїте за мене, то я маю знову надію.

Він поскакав на кулі до горіючого оскипка і закурив собі знову люльку.

— Розумій мене добре, Джиме — сказав він вернувши знову. — У мене добра голова і я тепер зовсім по стороні скваєра. Я знаю, що ти десь безпечно сховав корабель. Як ти те зробив, того не знаю, але він у безпечному місці. Мабуть Гендс і О'Браєн були фальшиві для мене. Я їм таки ніколи не довіряв. Уважай же тепер добре. Я тебе не випитую, але й другі також не сміють. Я знаю, коли справа програна, та й пізнаю те по якомусь хлопцеві, чи на нього можна спуститися. Ах, Джиме, ти, що ще такий молодий — ми оба могли би були ще богато доброго зробити!

Він наточив трохи коняку з бочки в цинову кватирку.

— Напешся, товаришу? — спитав він. — Ні? То я сам трохи напюся, Джиме — сказав він. — Мені треба покріпитися, бо тяжкі хвилі нас чекають. А впрочім, чи ти знаєш, Джиме, длячого мені доктор дав карту?

На мойому лиці проявилося таке неудане здивування, що він пізнав по тому, що нема чого розпитувати дальше.

— Отже видиш, він мені її дав, говорив він дальше — а те на всякий случай щось має значити, Джиме, — або щось доброго або злого.

І він ликнув знову трохи коняку і при тому потряс своєю великою білявою головою, як той, що приготовився на найгірше.

Глава двайцять девята.

Знову чорний лист.

Нарада буканірів потягнулася якийсь час, а відтак один з них увійшов до хати і поклонившись як перед тим, хоч як мені видилося, було в тому спорі трохи глуму, попросив, щоби йому на хвилинку дати оскипок. Силвер сказав йому коротко, нехай собі возме, а він взяв і лишив нас напотемки.

— Лагодиться буря, Джиме, — сказав Силвер, котрий тепер почав відзиватися до мене зовсім щирим і довірочним голосом.

Я приступив до найблизшого отвору до стріляння і виглянув на двір. Велика ватра була вже потахла, і лиш ще дуже слабо світилося від неї, так, що я тепер зрозумів на що заговірникам оскипка. Вони стояли майже по середині межи хатою а частоколом, збившися в купу; один світив, а другий якраз укляк і мав в руці якийсь ніж, котрого вістре при світлі місяця і оскипка світилося всілякими красками. Прочі всі трохи нахилилися, мов би хотіли ліпше видіти рухи того, що уклякає. Я добачив відтак, що він крім ножа держав в руці ще й якусь книжку, і мені ще не зійшло було з дива, звідки у них взялася книжка, як той, що клячав, встав знову і ціле товариство пустилося до хати.

— Вже ідуть — сказав я і станув собі знову на давному місці, бо я не хотів показати того по собі, що я їх підглядав.

— Нехай ідуть, молодче, нехай ідуть — сказав Силвер весело, — у мене є ще одна стріла готова для них на луці.

Двері отворилися і пять людий, збившись в один гурток, виняли одного з поміж себе наперед. Серед инших обставин було би те дуже смішно виглядало, як він поволі і несміло підходив близше і щосе стулену праву руку корчево витягнув наперед.

— Ходи лиш близше, молодче — відізвався Силвер. Я тебе преці не зїм. Давай лиш те, урвителю. Я знаю наші постанови і посольству не зроблю нічого злого.

(Дальше буде).

Прижмуреним оком.

ОПТИМІСТ.

(З циклю „Моя галерія").

Знаю його від давна. Є радником воєвідства, а що за цим слідує: римо-католиком, Поляком, членом Хієни, ветераном з 1863 року, бо родився Р. Б. 1859, кандидатом у воєводи і т. д. і т. д.

До Українців ставиться вимково прихильно.

— Пане — говорить — де то коли таке було! Тямлю часи, коли Русин і Поляк — просто обіймай та цілуй! Два братанкі, як Бога кохам! Кождий приличний Русин говорив дома по польськи, Поляки наче до театру так до руської катедри ходили, — співу алюмнів послухати! А в повстанню скільки Русинів було! Костели навіть разом будували!...

— Ті самі, що тепер ревиндикують? — питаю.

— Ая, панє добродзєю — каже і зітхає сердешний. Добряга, одним словом, а оптиміст який! В кождого міністра вірить наче Данилович в легкий хліб. А як політику знає! Куди нашим бувшим амбасадорам до нього.

Недавно стрічаємось.

— Ну, пане, — каже і затирає долоні — до Союзу Народів ідемо!

— Хто йде? — питаю. — Мені навіть не сниться туди лізти, дома сиджу, фейлетони пишу...

— Е, що ви, я про нашу державу говорю.

— Про державу? Так і кажіть зразу. Ну, які там вигляди? — питаю.

— Та як, — входимо до Союзу Народів і баста.

— Баста то так, а Німці?

— Німці? — дивується. — Німці не входять. Французи не пускають... А як Француз не пускає, то вже розумієте... (тут потягнув пальцем по гортанці).

— Бійтесь Бога, та чому?

— Тому, що весь світ знає, що Німці це Вандали, Гуни, опришки... На що ми впрочім їх побіджували, — га?

Я боявся перечити і ми розійшлись.

Вчора знов стрічаємося.

— Як там справи в Союзі Народів? — питаю.

Радник цитринувато усміхнувся.

Та як, ...входимо з Німцями. Я остовпів:

— Ов, а то як?... Німці...

— Вибачте за слово... свині, Франція їх гонить, а вони лізуть. Що з ними зробиш; така вже їхня вдача поросяча... Пищить, а лізе!... А впрочім... лібералізм, міжнародня чемність... розумієте?

Я зрозумів і ми розпрощались.

Нині знов я його стрінув. Хотів мене виминути, але невдачно.

— Ну, як там наша справа?— питаю витаючися.

— Ніби яка, з Чічеріном?...

— Ні, при чому тут Чічерін, большевик проклятий! Мені про Союз Народів важно знати.

Радник глянув на мене скоса:

— Німці... самі входять, процідив крізь зуби.

— Ну, а Поляки?...

— Свині, готентоти, засліплені шубраці, каналії один в одного...

— Що ви, помилуйте, хто?...

— Союз Народів, банда проклята...

— Ага.

Аристид Шишка.

ДЕЩО З ОБСЯГУ ОБЕЗПЕЧЕННЯ.

Рік 1925. позіставив по собі один більше доказ великої вартости обезпечення життя, яке є нараженим кождої хвилі на ріжні, несподівані випадки.

Передімною лежить річне зіставлення одної асекураційної компанії. За 1925 рік ця компанія виплатила суму $17,911.524.-55 на посмертне, а як возьмемо під увагу виплачені поліси „Endowment" і инші грошеві зверти, то ця компанія виплатила минувшого року $36,623.-654.87, значиться $122.079.00 на кождий робучий день.

Великі гроші, правда!

А це лиш одна компанія! А инші?

Застановляючись над цим, мимоволі всякий запитає: „Невже-ж це можливе?"

— Так, це можливе і правдиве! А важне воно цим, що є вже хтось, що **діставав ці гроші, дістає і діставати буде.**

Але розуміється, що лиш цей, хто подбав о це, щоби його сімя одержувала поміч після його смерти, або й він самий, коли мав полісу на роки.

А чи знаєш ти, дорогий читачу, коли це буде твій момент, коли то сімя твоя одержить допомогу після твоєї смерти, в заміну за твою малу, або і кількамісячну вкладку може?...

Але беручи під увагу повисші цифри, так муситься признати, що обезпечення це велика річ.

Вони є доказом нерозуму всіх мудрагелів, які голосять, що обезпечення не добре, що то на дурно лиш платиться: „На що я маю платити асекурацію? На це, щоби моя жінка мала „good time" з другим після моєї смерти"?

А як я вказував на дрібні діточки то мені відказували: „Мій тато не зіставив мені нічого, а жию, — так хай мої діти йдуть до роботи, то зароблять собі. Жию я — то й вони будуть".

Такі відповіди чує щодня кождий, хто кличе людий до асекурації, очевидно тому, що ці що так говорять, не розуміють що кажуть, тай не знають вартости свойого гроша.

Кождий гріш, тяжко запрацьований, має велику вартість в асекурації. Всі центи, зложені в одну компанію, дають міліони обезпеченим.

Відсотки від цих міліонів збільшують прихід, а тим самим зміцняють касовий стан асекурації, а заразом — і це найважнійше — запевняють легку виплату посмертного до 48 годин.

Це може не зрозуміле. Тому я позволю собі сказати кілька слів для ясности.

В Америці є поверх сто міліонів мешканців. Є богаті й бідні; але бідних таки більше.

Так бідний, як і богатий має свою сімю. Оба (як що добрі мужі й батьки) — стараються о свою сімю тепер, дбають і за чорну годину, а навіть журяться тим, що після їх смерти буде з сімєю.

Оба ріжно стараються. Але одна хвиля в життю обох є спільною — це хвиля смерти.

Богатий помираючи, зіставлає своїй сімі якийсь капітал.

Вмирає і бідний. Як має якусь сотчину, теж капітал, в банку, або за годинником на поличці, то це велика поміч в нещастю; а як не має, так що тоді?

Чи та жінка має піти поміж люди й плакати: Дайте мені, на милість Бога, кілька долярів, бо мій Іван помер! Не маю, бідна, за що похоронити його.

Правда, що ні? А хочби, то як Ви собі представляєте, як буде виглядати Ваша жінка, жебраючи по просту ласки? Яке враження це на Вас робить тепер сама лише згадка за це? А щож доперва дійсність! Правда, болюча і вельми сомромлива картина?

Тому, щоби не було цього — через самих людий, для власного їхнього вжитку, повстали асекураційні підприємства та запомогові товариства, які гуртують в одно як найбільше членів, збирають і побільшують капітал для інтересу своїх членів — і відповідно до цього беруть на себе зобовязання допомоги своїм членам в нещастю. Наш „quarter" запевняе нам нераз $500.00 посмертного.

Виходить з цього, що ми, кождий одинцем, нічого не значимо в життєвім морю, але згорнені в одно тіло творимо силу, корисну таки нам самим; наші центи тоді, зложені в один банк для спільного вжитку, запевняють нам конкретну вартість в грошах на випадок смерти, по сплаченню всіх вкладок на полісі організації, до якої ми вкладали свої гроші...

Отже для того власне й існують асекурації.

Це є їх ціль — моральна і фінансова!

Так, як годі витягнути з банку гроші, яких ми не вложили — так само не можемо числити на посмертне, як що не будемо членом асекураційної організації.

Тому, реально думаюча людина повинна мати асекурацію, скільки змога лиш оплачувати.

Простіть. Я помилився. Не **оплачувати, але вкладати.**

П. Ковальчик.

Линден, Н. Дж., 6. IV, 1926.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Вільна Україна, від. 152, повідомляє, що звичайний мітинг відбудесь о 8-ій год. вечером в середу, 14. квітня, в гали церковній, 249 Корт ул. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є важна справа до полагодження. Довгуючих членів напоминається, щоби прийшли на сї збори і вирівнали свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. — Іван Бакун, предс.; М. Шумейко, секр.

Дмитро Макогон.

Австрійський герой.

Кождий полк мав своїх воєнних героїв, та вже такого, як наш Василь, не було відай і на цілім воюючім світі. Цілий наш полк ним гордився, а цей старий і гострий, як брич, наш полковник бувало й одної днини не мине, щоб нам оцим Василем не тикнути у вічи: він, мовляв, оден-одніський рознесуть славу нашого полку. Не було би у нім Василя, про наш полк ніхто й не згадав би, мов би він на світі й зовсім не істнував. І правду казав наш старий, бо слава про нашого героя, мов та морська хвиля, кружляла навкруги, вдаряла не лишень у дивізію, у корпус та армію, але забігала навіть у саму столицю й там викликувала подив і пошану. Бувало, тільки ми опинились на кількаденнім відпочинку, дивись, вже звялються самоходи із визначними генералами, сейчас приказують Василя, а ті вже оглядають його як щось небувалого, надзвичайного, розпитують, ласкаво клепають його по плечах, по товариськи стискають йому руку, обдаровують папіросками, а навіть і гроші пхають йому у жменю.

А вже як приїхав був до нашого полку цісар, то ми прямо своїм очам не вірили: з офіцирами навіть не повитався, лиш кивнув їм головою, а з Василем наче із своєю рівнею. І балакає і сміється, може чверть години із ним говорив, три рази йому руку подавав, так мабуть тяжко було йому із ним розстатись. А в три чи чотири дні опісля приїхали якісь пани з Відня, заклкали Василя до полковника і щось цілий тиждень малювали його на полотні. Казали офіцири, що він вийшов на цім образі такий хороший та красний, мов генерал, лиш стань та дивися на нього. Тай ще казали, що цей портрет висітиме в цісарській канцелярії на першому місці, — ось якої пошани добився наш земляк! Чудо, тай годі.

Василь Калинюк, якого слава лунала по цілій державі та якого мальовано по всіх журналах, походив із буковинського села Топорівців. Як вибухла війна, він таксамо як і другі, покинув свою родину, — а мав він жінку й четверо діточок — і пішов вже з початком серпня у поле. Тут зараз в перших битвах він значився такою хоробрістю й завзятістю, що сейчас звернув на себе увагу своєї старшини. Тому й не диво, що його ковнір вкрашався щораз то новими звіздками, а вже по двох роках заскочив у найвисшу підофіцирську старшину, себто в офіцирські заступники.

Нераз бувало ми робимо йому увагу, щоб так дуже не виставляв свойого життя на неминучу смерть — а він лиш усміхнеться та до нас: — Я, каже, у свойому життю добра ніколи не зазнав, тому й за життем мені не дуже жалко. Від дитини робив на панів, може тепер хоч мої діти краще заживуть. Чи ви думаєте, що я справді так ревно воювавби, колиб я знав, що й по війні не буде жадної зміни? О ні, кажу вам, що ні! Я цей кріс сейчас розторощивби о камінь і най діється Божа воля. А то я вірю, що наша кров не пливе марно. Не стане нас, ляжемо тут головами, так хоч нашим дітям здобудемо красшу долю. З тією вірою я йду завсіди у бій, вона підбадьорує і невпинно заохочує мене до всіх моїх воєнних діл.

А ті його воєнні діла були справді великі. Годі тут вичисляти усі його геройські подвиги, бо були між ними й такі, що многим із вас видавалибся простою видумкою. Я скажу лиш стільки, що Василева грудь пишалася чотирома золотими медалями, — а кілько там було срібних великих і малих — то вже й тямити не тямлю. А ви чейже знаєте, що нашому братови цего добра за дурно не давали; на це були всякі инші панове.

Наш Василь мав до цего ще й надзвичайне щастє. Бувало при наступах він перший висувається наперед, нераз воїни падуть сотками, як мухи в осени, а йому нічогісінько не станеться. За чотири роки він лишень одніський раз був ранений. При наступі на гору Лемерле якийсь Італієць розпоров йому багнетом лице, ось і тільки всего. Василь навіть до шпиталя не відійшов, остався далі при полку. Нераз і самі офіцири радили йому покинути фронт та піти у кадру, бо він на це мав повне право. Був, як знаєте, приказ, що кождий жовнір відзначений золотою медалею, міг відтягнутися від боєвої лінії, а тільки був обовязаний в кадрах чи то етапах сповняти свою дальшу службу. Та наш Василь про це й чути не хотів.

— Подаватися в зад, бувало каже, значить боятися боротьби. Я ж не боюся. Що Бог дасть, те й буде. Вийшов з полком у поле, з ним хочу й назад вертатися.

Не довелось... Одної ночі в його окіп залетіла ворожа граната і страшно його поранила. Казали, що цілу голову й твар посікло йому на капусту. Його відвезли у шпиталь з тим переконанням, що він вже з нього живим не вийде. Так казали усі полкові лікарі. З того часу про Калинюка й слух загинув.

Минуло знов півтора року. За цей час богато дечого змінилося. Ми, довоювавшись до самого краю, кинули кріси й розбіглися на всі сторони. Воєнні товариші, спомини, усі веселі й страшні події поростали мохом забуття. Кождий з нас повернув до своєї праці, а журба з-за хліб, боротьба о буденне істновання забирали нам кожду вільну хвилю. Нам ніколи було й думати про колишніх воєнних героїв, які, ми це знали, розчаровані й прибиті жиють тепер тільки давною славою.

Аж раз, будучи в Чернівцях, побачив я ось такий образ: Прикрита дрантивим лахміттям, маленька, бліда дівчина провадить сліпця, на якого аж лячно глянути. Ціла його твар — самі червоні шрами. Повиривана, повикушувана, одного місця нема на ній цілого. Сліпець держить капелюх у руках і плачучим голосом заєдно вопоче: „Змилуйтеся! Пожалуйте нещасного каліку"...

Дехто кине йому дрібний гріш, чи кусник хліба у капелюх, жалісно гляне на сліпця й скоренько відвертає голову.

Надбіг поліцейський.

— Ти знов тут вештаєшся? Що я тобі казав тамтого понеділка? Не вільно тут жебрати, чуєш, не вільно, а то себе замкну. Ходи по селах, а до міста тобі зась...

— Пане, ще хоть годинку... просить сліпець.

— Не можна!

— Дозвольте, в мене голодні діти.

Поліцейський почервонів як індик, вхопив сліпця за плече й пхнув його з пішохода. Капелюх випав із рук, а цілий його зміст розлетівся по болоті. Прохожі, бачучи ту сцену, скричали на поліцейського і він поквапно зник у товпі. Мале дівча з посміхом збирало розкинене добро, а бідний сліпець опустив голову на груди і дрожав на цілім тілі. По його пораним лиці текли слези.

Я приступив близше. Щось мене тягнуло до цего сліпця, мені доконче бажалось хоть одно слівце заговорити до нього.

— А звідки ви? — питаю, аби лише щось сказати.

— З Топорівців, — відказує нещасний.

В той мент мені блиснула думка в полові. Придивляюся уважнійше й своїм очам не вірю. Не вжеж то правда? Невжеж та нещасна, горем прибита, поліцейським поштовхувана людина, це наша колишня слава, гордощі цілого полку? Може це бути?

— Калинюк, не помиляюся? Сліпець підніс голову.

— А хто ви є? — питає.

Я назвав своє імя. Сліпець притулив долоню до чола, губи його дрожали. Подав мені на привитання руку й вибухнув сильним уривним плачем.

— Ходим відсіля, — промовив по добрій хвилі. — Марійко, веди мене там, де нема людий. Ходіть, друже, зі мною.

Ми зайшли у міський город і сіли на лавку.

— То ви жиєте, Василю... А ми всі думали, що вас...

— Ось і бачите, як я жию, — перебив мені Василь. — Красше, сто раз красше було загинути, як мучитись. За прошеним ходжу, я, я Калинюк з золотими медалями. От і довоювалися!

Закрив долонями лице і кинув головою.

— А то казали мені що діставатиму платню й за медалі й за моє каліцтво. Думав собі: хай я вже й нещасним буду, то все таки хоть діти вигодую й виведу їх у люди. От вже й виводжу їх, дідовадами осталися.

— А не дістаєте тепер жадної підмоги?

Сліпець махнув рукою.

— Ходив, благав, Румуни не дають. Мушу жебрати. Та бо й жебрати забороняють. І цего мені не вільно. А колись... Господи! І за що, за кого ми билися, скажіть мені друже?

Довший час ми просиділи за розмовою. А коли вози почали розїзджатися домів, бліденьке дівча піднеслося із лави і звертаючи свої сумні очі до сліпця, промовило:

— Підемо вже, тату...

— Підемо, доню, — промовив Василь, шукаючи руками свойого костура.

Ми розпрощалися...

Тієї ночі я довго не міг заснути. Скоро тільки заплющив очі, тоді сейчас ставала переді мною така картина:

Колишній цісар бере свого малого синка за руку, веде його до кімнати, де саме висить образ Калинюка і вказує йочки пальцем на нього, говорить дитині:

— Бачиш, це один із найкрасших моїх героїв. Він — гордощі цілої нашої держави.

Хлопя складає рученята мов до молитви і побожно глядить на образ.

— Хочеш і ти таким бути?

— Хочу... шепоче хлопя.

— Помагай тобі, Боже, — говорить батько, цілує хлопчика в чоло і вдоволено усміхається.

— Помагай тобі, Боже...